

Odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlin kudzu (*Pueraria montana* var. *lobata*) in orjaški dežen (*Heracleum mantegazzianum*)

Poročilo za leto 2025

Pripravila: Jana Kus

Nova vas, november 2025

Naslov dokumenta	Odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlin kudzu (<i>Pueraria montana</i> var. <i>lobata</i>) in orjaški dežen (<i>Heracleum mantegazzianum</i>). Poročilo za leto 2025
Avtorica poročila	Jana Kus, univ. dipl. biol.
Izvajalec	Zavod Symbiosis, socialno podjetje Metulje 9, 1385 Nova vas
Predstavnik izvajalca	Jana Kus
Naročnik	Zavod RS za varstvo narave Tobačna ulica 5, 1000 Ljubljana
Predstavnik naročnika	Andrej Štemberger Zupan
Št. pogodbe	4303-0004/2025-11
Datum poročila	24. 11. 2025

Fotografija na naslovnici: Žarišče v Dekanih, ki ga je nekoč v celoti preraščal kudzu. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis

Kazalo vsebine

1. Uvod.....	5
2. Rezultati	6
2.1 Žarišče kudzuja v Dekanih.....	6
2.2 Žarišče orjaškega dežena Črna vas.....	10
2.3 Žarišče orjaškega dežena Podkraj	14
2.4 Žarišče orjaškega dežena Nove Fužine	14
3. Zaključek.....	18

Kazalo slik

- Slika 1.** Upadanje števila odstranjenih rastlin kudzuja na žarišču v Dekanih med letoma 2019 in 2025. Podatki so povzeti iz vsakoletnih poročil ter letošnjih rezultatov. 7
- Slika 2.** Na polju lucerne smo v letu 2025 našli še dve rastlini kudzuja (označeni s puščico). Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025..... 7
- Slika 3.** Zaradi boljše preglednosti smo sredi avgusta del brežine pod železniško progo pokosili. Foto: Marko Bergles, avgust 2025..... 8
- Slika 4.** Pri jesenskem pregledu na žarišču Dekani nismo več našli nobene rastline kudzuja. Foto: Marko Bergles, september 2025..... 8
- Slika 5.** Ob odkritju žarišča kudzuja v Dekanih leta 2018, je kudzu popolnoma prekrival ograjo in brežino pod železniško progo (bele puščice). Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, oktober 2018..... 9
- Slika 6.** Žarišče Dekani ob zadnjem pregledu v letu 2025. Brežino pod požarnim zidom so prerasle druge rastline. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, september 2025. 9
- Slika 7.** Pregled števila odstranjenih rastlin orjaškega dežena na žarišču v Črni vasi med letoma 2016 in 2025 kaže, da so ukrepi za izkoreninjenje učinkoviti. Letos tu prvo leto nismo več našli nobene rastline orjaškega dežena. Vir podatkov so letna poročila o odstranjevanju..... 10
- Slika 8.** Pod drevesi blizu skednja je bilo v zadnjih letih največ rastlin na celotnem žarišču, letos pa jih tu ni bilo več. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025. 11
- Slika 9.** V bližini nenaseljene hiše so lastniki lani odstranili pas žive meje. Preverili smo, ali bi presvetlitev lahko sprožila kalitev starih semen orjaškega dežena, vendar novih rastlin nismo našli. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025..... 11
- Slika 10.** Zahodni del žarišča je bil letos popolnoma spremenjen. Grmovje in drevesa so posekali in navozili gramoz. Orjaškega dežena tu nismo našli. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025. 12
- Slika 11.** V preteklosti se je orjaški dežen pojavljal tudi na travniku vzdolž kanala. Tako kot lani, tudi letos tu novih rastlin orjaškega dežena ni bilo več. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025..... 12
- Slika 12.** Število odstranjenih rastlin orjaškega dežena (*Heracleum mantegazzianum*) na posameznih lokacijah na žarišču v Črni vasi v letih 2016 do 2025. Podatki so zbrani iz letnih poročil. Podlaga: GURS, merilo 1:10000. Legenda: št. odstranjenih rastlin orjaškega dežena 13
- Slika 13.** Pregled števila odstranjenih rastlin orjaškega dežena na žarišču v Podkraju med letoma 2015 in 2025 kaže, da so bili ukrepi za izkoreninjenje učinkoviti. Vir podatkov so letna poročila o odstranjevanju. 14
- Slika 14.** Pregled števila odstranjenih rastlin orjaškega dežena na žarišču na Novih Fužinah med letoma 2015 in 2025. Vir podatkov so letna poročila o odstranjevanju. 15
- Slika 15.** Pri prvem pregledu žarišča Nove Fužine smo opazili obsežne odprte površine zaradi polaganja kanalizacijskih cevi. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025..... 15
- Slika 16.** Pri drugem pregledu v septembru je bila stanovanjska hiša že porušena. Zaradi premikanja zemljine je vsekakor smiselno, da se žarišče spremlja še eno leto. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, september 2025 16

1. Uvod

V poročilu predstavljamo stanje na žariščih invazivnih rastlin kudzu (*Pueraria montana* var. *lobata*) orjaškega dežena (*Heracleum mantegazzianum*). Obe vrsti sta uvrščeni med invazivne tujerodne vrste, ki zadevajo Unijo, kudzu od leta 2016¹, orjaški dežen pa od leta 2017². Za te vrste morajo države članice skladno z Uredbo EU 1143/2014³ v primeru zgodnjega odkritja izvesti ukrepe za odstranitev, če pa ti niso več izvedljivi, pa morajo izvajati ukrepe za obvladovanje.

Kudzu je v Sloveniji redka invazivna rastlina in je bil do zdaj v Sloveniji odkrit le na dveh lokacijah. Žarišče v Strunjanu je bilo majhno z le dvema večjima rastlinama, ki sta bili že kmalu po najdbi leta 2018 uspešno izkoreninjeni⁴. Žarišče v Dekanih je bilo ob najdbi leta 2018 zelo obsežno in je obsegalo približno 4000 m². V tem poročilu povzemamo izvedene aktivnosti na žarišču Dekani v letu 2025, kjer smo stanje spremljali sedmo zaporedno leto.

Tudi orjaški dežen v Sloveniji ni pogosta vrsta. Od leta 2009 smo orjaški dežen v Sloveniji zabeležili na 32 žariščih^{5,6}. V preteklih letih je bilo tej vrsti namenjene veliko pozornosti in na vseh odkritih žariščih so tudi razmeroma hitro stekle aktivnosti za njegovo odstranitev. K temu je pripomoglo tudi dejstvo, da ima orjaški dežen zaradi fototoksičnega rastlinskega soka lahko resne vplive na zdravje ljudi.

V tem poročilu podajamo rezultate preverjanja stanja na treh žariščih orjaškega dežena, in sicer na Ljubljanskem barju v Črni vasi ter pri vasi Podkraj ter na Novih Fužinah v Ljubljani.

¹ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2016/1141 o sprejetju seznama invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, v skladu z Uredbo (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1141&from=en>

² Izvedbena uredba Komisije (EU) 2017/1263 z dne 12. julija 2017 o posodobitvi seznama invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, ki je bil vzpostavljen z Izvedbeno uredbo (EU) 2016/1141 v skladu z Uredbo (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta (2017/1263). Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1263>

³ Uredba (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1143from=SL>

⁴ Kastelic, L. 2019. Kudzu. Zatiranje tujerodne invazivne rastlinske vrste kudzu v Strunjanu

⁵ Kus, J. 2024. Odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlin v letu 2024. Izvajalec: Zavod Symbiosis, so.p., Naročnik: Hidrotehnik d.d.

⁶ Štemberger Zupan, A. Najdbe invazivnih tujerodnih vrst v Sloveniji: orjaški dežen. V: Invazivke - Osrednji elektronski informacijski sistem za invazivne tujerodne vrste v Sloveniji, www.invazivke.si. Ogris N., Kutnar, L. (ur.). Gozdarski inštitut Slovenije, LIFE ARTEMIS (LIFE15 GIE/SI/000770) (15. 11. 2025).

2. Rezultati

2.1 Žarišče kudzuja v Dekanih

Ob začetku odstranjevanja kudzuja na žarišču dekani leta 2019, je kudzu popolnoma prekrival brežino pod požarnim zidom železniške proge. Številčno, čeprav razpršeno, se je pojavljal tudi na njivi severno od proge. Manjša žarišča so bila pod sestojem cipres na vzhodnem robu območja, na brežini potoka Mlinščica ter na drugi strani požarnega zidu, neposredno ob železniških tirih.

Celotno žarišče je ob začetku odstranjevanja obsegalo okoli 4000 m² in z izkopavanjem smo v letu 2019 odstranili 490 rastlin. Število je začelo hitro upadati in lani smo našli le še 12 rastlin, večino na brežini pod požarnim zidom ter po eno rastlino na polju lucerne in na robu žarišča pod cipresami.

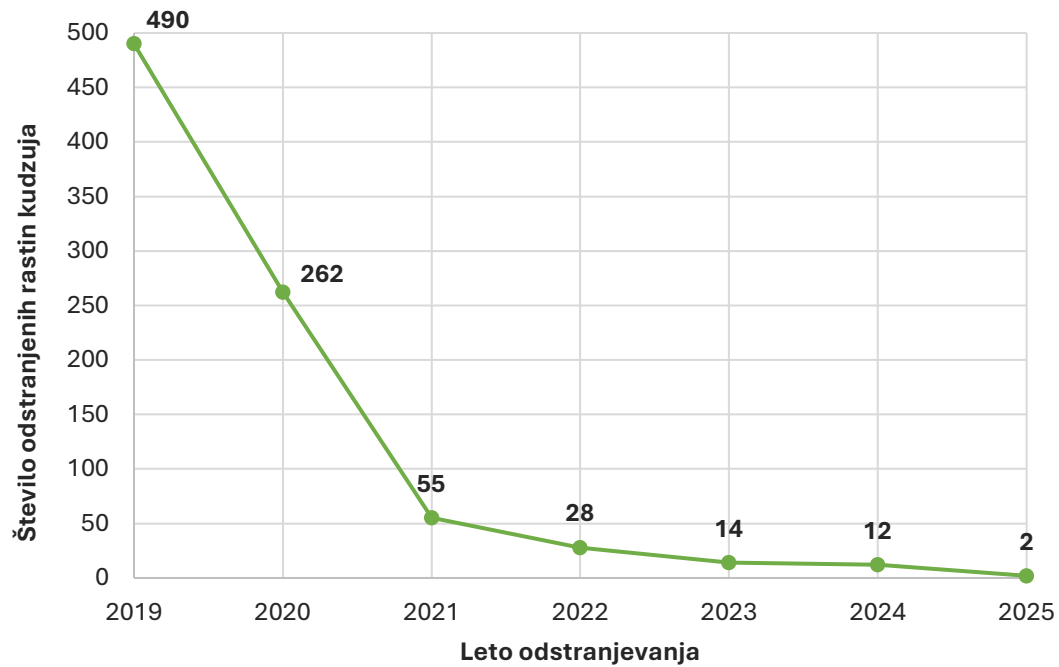
Letos smo območje večkrat pregledali. Polje lucerne se redno kosi in je dobro pregledno. Tam smo pri drugem pregledu našli dve rastlini kudzuja. Obe sta uspevali blizu skupaj, vendar kar nekaj metrov od točke, kjer smo rastlino na polju lucerne našli lani (**Slika 2**). Zaradi te najdbe smo tudi v jeseni polje pregledali še enkrat, a novih rastlin nismo našli. Brežina pod požarnim zidom se po odstranitvi kudzuja zarašča s preslicami in robidami, zato je težko pregledno. Po prvem pregledu, ko tu nismo našli nobene rastline kudzuja, smo del brežine, kjer so rastline še uspevale lani, pokosili (**Slika 3**). Štiri tedne po košnji smo opravili še drugi pregled območja in novih rastlin na brežini nismo našli (**Slika 4**). Prav tako smo lani verjetno uspešno izkoreninili kudzu pod cipresami, saj ga tam letos pri nobenem pregledu nismo več zaznali.

Tabela 1. Pregled aktivnosti za odstranitev kudzuja na žarišču Dekani v letu 2025.

Datum	Aktivnost	Št. odstranjenih rastlin kudzuja
7. 6. 2025	Pregled celotnega območja in ocena stanja	0 rastlin
29. 7. 2025	Odstranjevanje rastlin	2 na polju lucerne
12. 8. 2025	Košnja brežine	-
12. 9. 2025	Odstranjevanje rastlin	0 rastlin
SKUPAJ		2 rastlini

Število rastlin kudzuja zaradi sistematičnega zatiranja še naprej upada (**Slika 1**) in se je od začetka odstranjevanja zmanjšalo za 99,6 %. V primerjavi s stanjem 2018, ko je bilo odkrito žarišče kudzuja, območje zadaj preraščajo številne druge, pretežno domorodne vrste.

Glede na rezultate lahko zaključimo, da je kudzu tik pred uspešnim izkoreninjenjem (**Slika 6**). Smiselno je, da se območje pregleda vsaj še v prihodnjem letu. Ker je pogodba za izvedbo nalog za leto 2026 že sklenjena, bomo brežino pod požarnim zidom lahko pokosili prej v sezoni in jo nato dvakrat pregledali.

Slika 1. Upadanje števila odstranjenih rastlin kudzuja na žarišču v Dekanih med letoma 2019 in 2025. Podatki so povzeti iz vsakoletnih poročil ter letošnjih rezultatov.

Slika 2. Na polju lucerne smo v letu 2025 našli še dve rastlini kudzuja (označeni s puščico). Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025

Slika 3. Zaradi boljše preglednosti smo sredi avgusta del brežine pod železniško progo pokosili.
Foto: Marko Bergles, avgust 2025

Slika 4. Pri jesenskem pregledu na žarišču Dekani nismo več našli nobene rastline kudzuja. Foto:
Marko Bergles, september 2025

Leto 2018

Slika 5. Ob odkritju žarišča kudzuja v Dekanih leta 2018, je kudzu popolnoma prekrival ograjo in brežino pod železniško progo (bele puščice). Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, oktober 2018.

Leto 2025

Slika 6. Žarišče Dekani ob zadnjem pregledu v letu 2025. Brežino pod požarnim zidom so prerasle druge rastline. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, september 2025.

2.2 Žarišče orjaškega dežena Črna vas

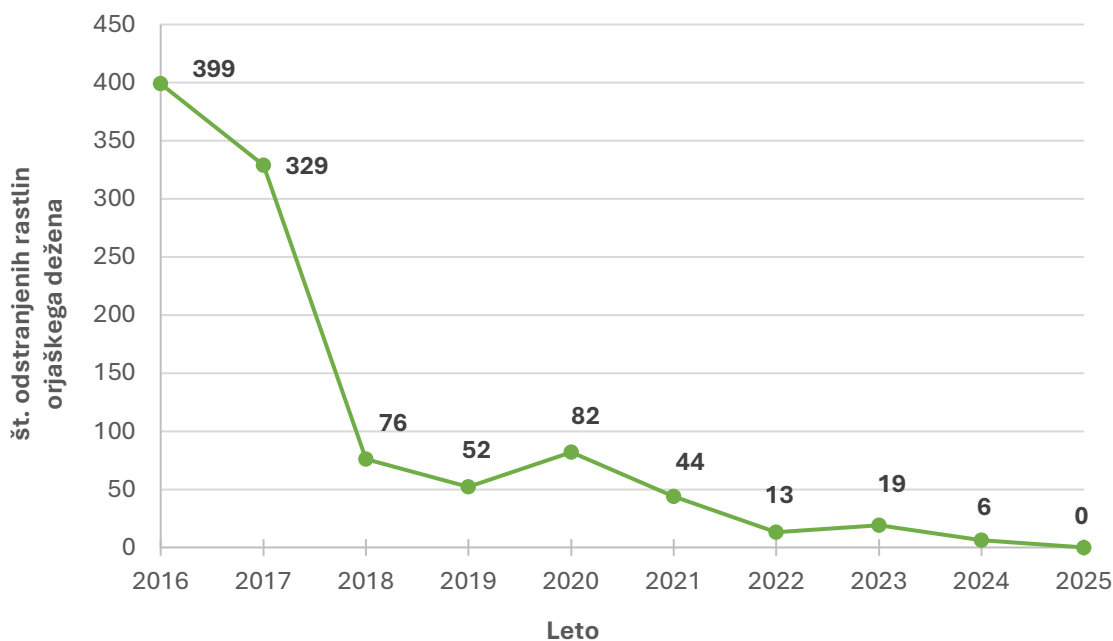
Odstranjevanje orjaškega dežena na žarišču v Črni vasi poteka od leta 2016. V prvih dveh letih je bilo na območju zelo veliko rastlin, nato pa je začelo število naglo upadati. Ker je cilj popolna in trajna odstranitev, smo stanje na žarišču spremljali tudi letos.

Lansko leto smo na žarišču Črna vas našli še šest rastlin orjaškega dežena. Tri rastline smo takrat našli pod drevesom v bližini skednja, preostale tri rastline pa med grmovjem na vzhodnem robu žarišča.

Letos na nobenem delu žarišča nismo več našli orjaškega dežena. Posebej podrobno smo pregledali vse dele žarišča, kjer se je v zadnjih letih orjaški dežen še pojavljal. Pod drevesom pri skednju prvič po nekaj letih ni bilo več novih rastlin dežena. Sklepamo, da je semenska banka tu dokončno izčrpana. Vzhodni rob žarišča pa je letos precej spremenjen, saj so grmovje in drevesa posekali ter na zemljišče nasuli debelo plast gramoza. Tudi predel, kjer smo lani še našli dežen, je zdaj prekrit z gramozom. Tudi če bi tam še bila prisotna kaliva semena, ni verjetno, da bi lahko vzkli izpod debele plasti nasutega materiala. Dežena tudi nismo našli na travniku vzdolž kanala.

Lani je bila živa meja ob stanovanjski hiši odstranjena. Opozorili smo, da bi presvetlitev lahko omogočila kalitev starih semen dežena, vendar do tega ni prišlo. Območje smo dvakrat natančno pregledali in orjaškega dežena tam nismo našli.

Zaključimo lahko, da orjaški dežen na tem žarišču verjetno ni več prisoten. Kot na vseh drugih žariščih predlagamo, da se žarišče Črna vas spremlja še dve leti po zadnjem opažanju rastlin. Zato bomo prihodnje leto na žarišču opravili še dva pregleda.

Slika 7. Pregled števila odstranjenih rastlin orjaškega dežena na žarišču v Črni vasi med letoma 2016 in 2025 kaže, da so ukrepi za izkoreninjenje učinkoviti. Letos tu prvo leto nismo več našli nobene rastline orjaškega dežena. Vir podatkov so letna poročila o odstranjevanju.

Slika 8. Pod drevesi blizu skednja je bilo v zadnjih letih največ rastlin na celotnem žarišču, letos pa jih tu ni bilo več. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025.

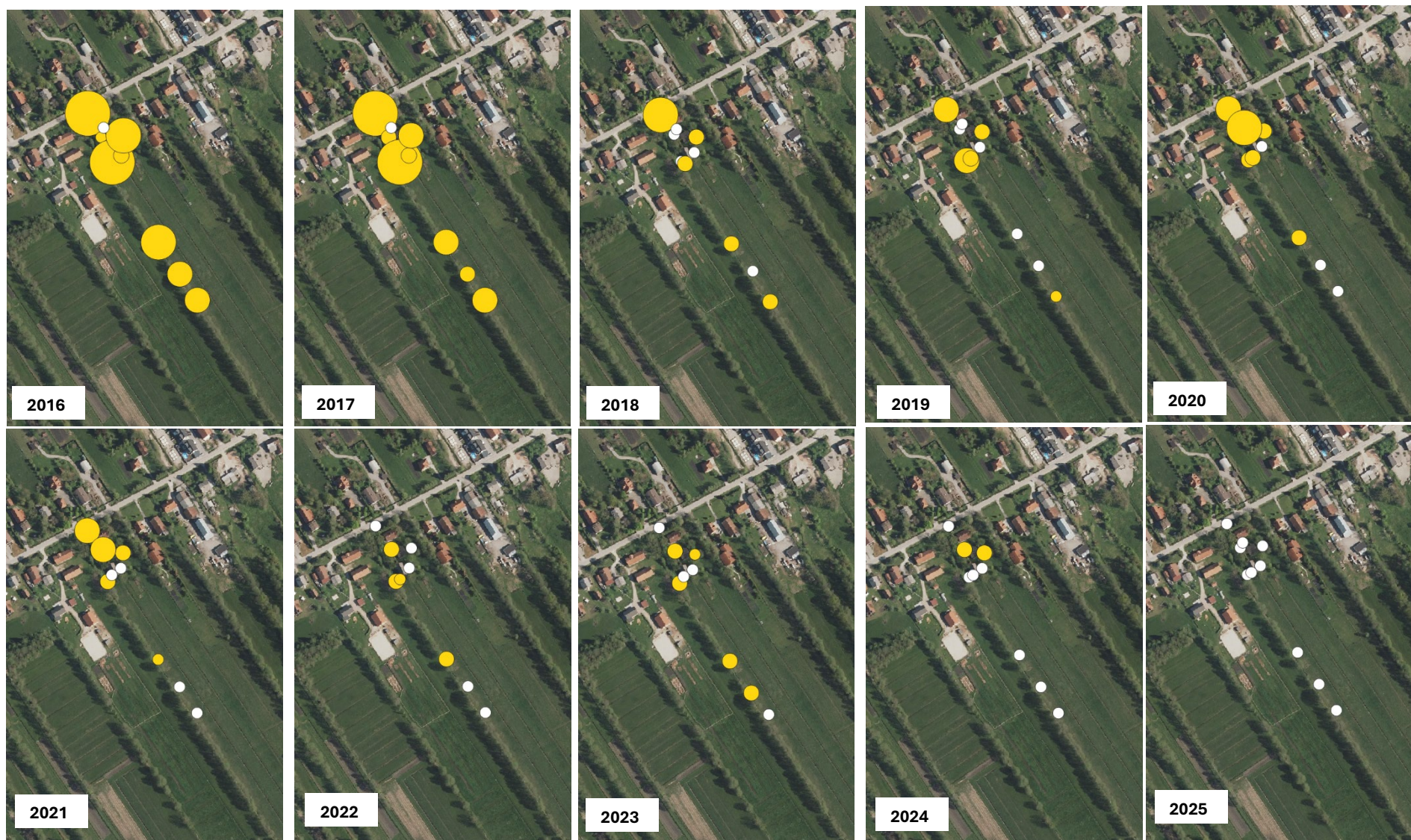
Slika 9. V bližini nenaseljene hiše so lastniki lani odstranili pas žive meje. Preverili smo, ali bi presvetlitev lahko sprožila kalitev starih semen orjaškega dežena, vendar novih rastlin nismo našli. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025.

Slika 10. Zahodni del žarišča je bil letos popolnoma spremenjen. Grmovje in drevesa so posekali in navozili gramoz. Orjaškega dežena tu nismo našli. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025.

Slika 11. V preteklosti se je orjaški dežen pojavljal tudi na travniku vzdolž kanala. Tako kot lani, tudi letos tu novih rastlin orjaškega dežena ni bilo več. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025.

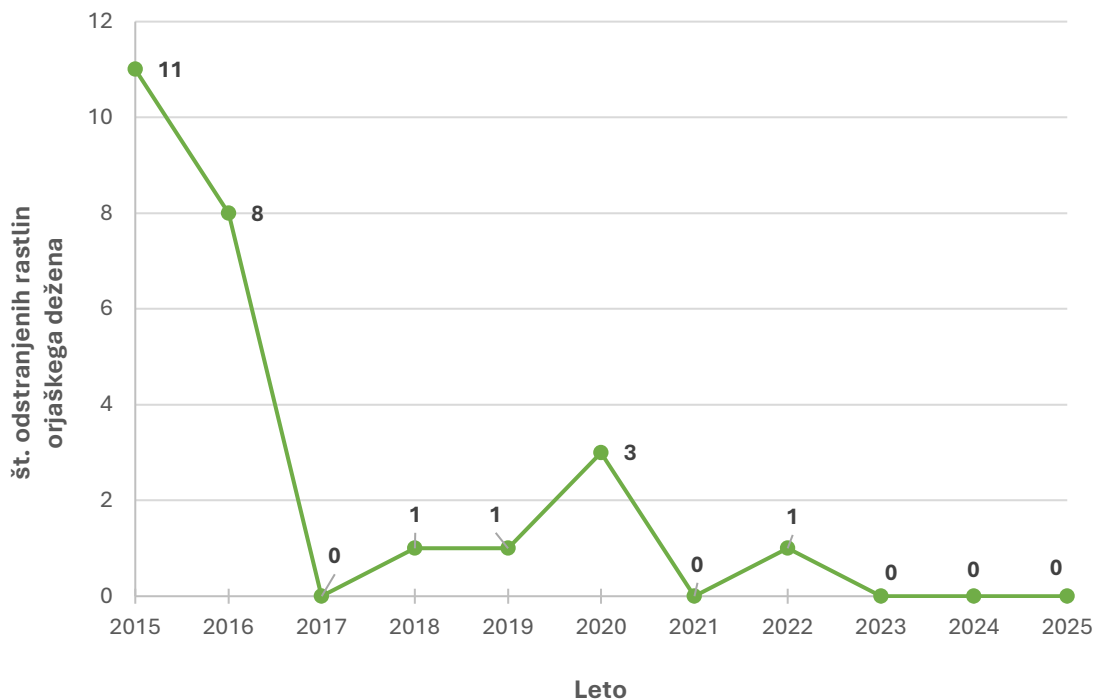

Slika 12. Število odstranjenih rastlin orjaškega dežena (*Heracleum mantegazzianum*) na posameznih lokacijah na žarišču v Črni vasi v letih 2016 do 2025. Podatki so zbrani iz letnih poročil. Podlaga: GURS, merilo 1:10000. Legenda: št. odstranjenih rastlin orjaškega dežer ○ 0 ● 1 ● 2-10 ● 11-33 ● 33-75 ● 75-170

2.3 Žarišče orjaškega dežena Podkraj

Žarišče orjaškega dežena na lokaciji Podkraj spremljamo od leta 2015. Orjaški dežen je uspeval v senčnem gozdu z gosto podrastjo. V letih 2015 in 2016 je bilo odstranjenih več rastlin, nato pa so se pojavljale le še posamezne rastline, ki so odgnale iz semen preteklih let. Nazadnje smo tu orjaški dežen zabeležili leta 2022, v letih 2023 in 2024 pa ne več.

Kljub temu je strokovna organizacija odločila, da se žarišče spremlja še v letih 2025 in 2026. Letos orjaškega dežena tu nismo opazili. Pri pregledu žarišča smo opazili, da so letos del gozda ob žarišču popolnoma počistili podrasti. Spremenjene svetlobne razmere bi lahko sprožile kalitev starih semen, zato je glede na okoliščine prav, da se žarišče preveri tudi še v prihodnjem letu.

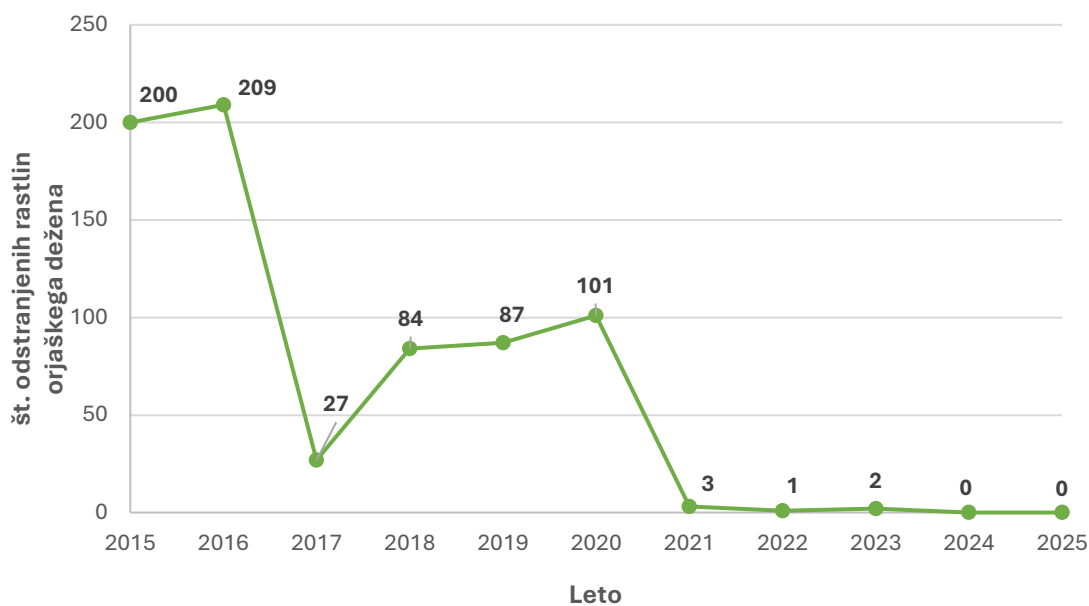

Slika 13. Pregled števila odstranjenih rastlin orjaškega dežena na žarišču v Podkraju med letoma 2015 in 2025 kaže, da so bili ukrepi za izkoreninjenje učinkoviti. Vir podatkov so letna poročila o odstranjevanju.

2.4 Žarišče orjaškega dežena Nove Fužine

Na žarišču Nove Fužine sistematično odstranjevanje orjaškega dežena poteka od leta 2015. V prvih dveh letih je bilo na majhni površini na vrtu pred nenaseljeno hišo veliko rastlin orjaškega dežena. Število je začelo dokončno upadati leta 2021 in od tedaj smo na tem žarišču zabeležili le še posamične rastline.

Lani tu prvič nismo našli nobene rastline orjaškega dežena in enako je bilo tudi letos. Pri prvem letošnjem ogledu je bil del žarišča prekopan zaradi izgradnje kanalizacije. Pri drugem ogledu pa je bila stanovanjska hiša porušena in očitno bodo v prihodnjem letu tu zgradili nov objekt. Glede na to, da se bo pri tem premeščal material iz različnih delov žarišča, je vsekakor smiselno, da se žarišče spremlja tudi še v prihodnjem letu.

Slika 14. Pregled števila odstranjenih rastlin orjaškega dežena na žarišču na Novih Fužinah med letoma 2015 in 2025. Vir podatkov so letna poročila o odstranjevanju.

Slika 15. Pri prvem pregledu žarišča Nove Fužine smo opazili obsežne odprte površine zaradi polaganja kanalizacijskih cevi. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, julij 2025

Slika 16. Pri drugem pregledu v septembru je bila stanovanjska hiša že porušena. Zaradi premikanja zemljine je vsekakor smiselno, da se žarišče spremlja še eno leto. Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, september 2025

Slika 17. Število odstranjenih rastlin orjaškega dežena (*Heracleum mantegazzianum*) na posameznih lokacijah na žarišču v Nove Fužine v letih 2016 do 2025. V letu 2015 se podatki še niso zbirali po posameznih območjih, zato niso prikazani na karti. Podlaga: GURS, merilo 1:1000. Podlaga za 2025 ne odraža dejanskega stanja. **Legenda:** št. rastlin orjaškega dežena ○ 0 ● 1 ● 2-10 ● 11 - 35 ● 36 - 75 ● 76 - 100

3. Zaključek

V letu 2025 smo sedmo zaporedno leto spremljali stanje na žarišču Kudzuja pri Dekanih. Ponavljajoče se izkopavanje rastlin je bilo učinkovito, saj se je število novih poganjkov zmanjšalo za več kot 99 %. Letos smo našli le še dve rastlini na polju lucerne. Na tem žarišču smo tik pred uspešnim izkoreninjenjem kudzuja.

Poleg žarišča v Dekanih je bil do zdaj kudzu odkrit le še v Strunjanu, kjer je že uspešno izkoreninjen. V preteklosti so v Sloveniji kudzu poskusno sadili na pobočjih z namenom preprečevanja erozije⁷. Uporaba v te namene sicer ni bila pogosta, vendar pa ne moremo izključiti, da se kudzu ne pojavlja še kje v Sloveniji. Glede na ekološke značilnosti bi ga za zdaj pričakovali predvsem na Goriškem ter Obali⁸, s podnebnimi spremembami pa bi lahko uspeval tudi globlje v notranjosti Slovenije. Za kudzu je vzpostavljen sistem zgodnjega obveščanja in hitrega odzivanja. S sprejemom dopolnitev Zakona o ohranjanju narave (ZON-F) pa so bolj jasne tudi pristojnosti institucij, ki bi lahko v primeru nove najdbe hitro sprožile ustrezne ukrepe.

Orjaški dežen je v Sloveniji nekoliko bolj pogost. Do leta 2024 smo imeli v Sloveniji 31 potrjenih najdišč orjaškega dežena⁹, leta 2025 pa je bil dežen odkrit še na eni novi lokaciji blizu Tržiške Bistrice¹⁰. Letos smo v sklopu te naloge spremljali stanje na žariščih Črna vas, Podkraj, Nove Fužine, po naročilu podjetja Hidrotehnik pa tudi ob Ižici pri Hauptmanci¹¹. Na nobenem od teh žarišč letos dežena nismo našli, na novem žarišču ob Tržiški Bistrici pa so ga odstranili zaposleni Zavoda RS za varstvo narave¹².

Na žariščih Črna vas, Podkraj, Nove Fužine in Tržiška Bistrica se bo stanje spremljalo še eno leto. Vsekakor lahko zaključimo, da smo v zadnjih 15 letih izvedli učinkovite ukrepe za obvladovanje orjaškega dežena in smo tik pred tem, da bomo lahko potrdili dokončno izkoreninjenje na vseh znanih žariščih.

⁷ Gabrec, S. 1958. Specifičnost gozdno vzgojnih nalog na ožjem flišnem področju Kopra. Arhivsko gradivo Zavoda za gozdove Slovenije.

⁸ Follak, S. (2011). Potential distribution and environmental threat of *Pueraria lobata*. Central European Journal of Biology, 6(3), 457–469. <https://doi.org/10.2478/s11535-010-0120-3>

⁹ Kus, J. 2024. Odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlin v letu 2024. Izvajalec: Zavod Symbiosis, so. p., Naročnik: Hidrotehnik d. d.

¹⁰ Štemberger Zupan, A. Najdbe invazivnih tujerodnih vrst v Sloveniji: orjaški dežen. V: Invazivke - Osrednji elektronski informacijski sistem za invazivne tujerodne vrste v Sloveniji, www.invazivke.si. Ogris N., Kutnar, L. (ur.). Gozdarski inštitut Slovenije, LIFE ARTEMIS (LIFE15 GIE/SI/000770) (15. 11. 2025).

¹¹ Kus, J. 2025. Odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlin v letu 2025. Izvajalec: Zavod Symbiosis, so. p., Naročnik: Hidrotehnik d.d.

¹² Štemberger Zupan, A. Najdbe invazivnih tujerodnih vrst v Sloveniji: orjaški dežen. V: Invazivke - Osrednji elektronski informacijski sistem za invazivne tujerodne vrste v Sloveniji, www.invazivke.si. Ogris N., Kutnar, L. (ur.). Gozdarski inštitut Slovenije, LIFE ARTEMIS (LIFE15 GIE/SI/000770) (15. 11. 2025).